

Ilona Gumińska

Rodzinne uwarunkowania percepcji małżeństwa przez młodzież akademicką

Pedagogika Rodziny 5/4, 219-229

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ilona Gumińska

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Rodzinne uwarunkowania percepcji małżeństwa przez młodzież akademicką

Family conditioning of the perception of the marriage through university students

Abstract: Changing living conditions, the social context, connected transformations from the transition from the traditional society to modern. The marriage and the family still are included in main values aspirations and purposes of university students. Students want to be happy in the matrimony and to start a family. However experiencing is showing that very aims aren't a guarantor to the success of the marriage and families.

Certainly to the marriage and the family one should prepare young people. Firmly I am accepting the church this need in the teaching. The family always prepares for performing roles małżeńsko- family, but it sometimes happens that it is making in the wrong way. This preparation is taking place with road of unintentional influences, by joint living. The mother and the father are a pattern for children. The child is drawing examples from the family life. A marriage of parents is a source of knowledge of university students on the marriage and the family. Very firmly oddziałuje on account of emotional umbilical ties of the parent with the child and process of the identification. Therefore in my opinions I often cancel students oneself to the family of the origin, as the pattern and can see his married couple so, what marriage of parents is, or wants entirely to deny him. The poignancy of the pattern of the marriage and the family of parents is greatest, but to this subject such factors also participate in the forming of the knowledge as intentional and planned preparing for living in the family which I am carrying out the school or also mass media.

An opinion of university students is a main purpose of the smaller work about the

marriage and the family. Research questions read as follows: the Family and her meaning. Cells of both setting the marriage and the family. Of expecting examined persons in view of the marriage and the family. During the realization of the stated research problem getting to know the ratio to the marriage and the family and getting to know was a purpose how, students are spotting the married couple of parents as well as want to cover the family with which.

Key-words: full, incomplete, reconstructed family, marriage, university students, college.

Wprowadzenie

Przeobrażenia ustrojowe, polityczne, społeczne i kulturowe są ważnymi czynnikami wpływającymi na ludzkie postawy oraz myślenie i postrzeganie rzeczywistości. Interesujące jest zagadnienie, w jakim zakresie dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość w Polsce wpływa na percepcję małżeństwa i rodziny przez młodzież. Niewątpliwie zmiany społeczno-kulturowe stawiają nowe wymagania życiowe dotyczące istoty i funkcji rodziny. Dotychczasowe badania wykazują, że oddziaływanie preferowanych przez rodziców wzorów jest największe. Jednak w kształtowaniu wiedzy na temat małżeństwa i rodziny biorą udział również inne czynniki, takie jak zaplanowane przygotowanie do życia w rodzinie, które realizuje szkoła oraz Kościół katolicki, a także różne ideologie upowszechniane przez mass media. Należy zauważyć, że Kościół mocno akcentuje potrzebę właściwego przygotowania młodych ludzi do małżeństwa i prowadzi edukację dotyczącą spraw małżeństwa i rodziny.

Głównym celem mniejszego studium jest odpowiedź na pytanie: jaki jest związek między czynnikami rodzinnymi a percepcją małżeństwa przez młodzież akademicką. Wyniki empirycznych badań własnych ukażemy na tle teoretycznych aspektów podjętego zagadnienia. Najpierw wyjaśnione zostaną fundamentalne pojęcia, zwracając szczególną uwagę na definicje małżeństwa i rodziny oraz teorie dotyczące tego rodzaju grup społecznych. W końcowej części przedstawione zostaną wyniki empirycznych badań własnych dotyczących uwarunkowań percepcji małżeństwa przez młodzież lubelskich uczelni.

W niniejszym artykule ukazuje wyjaśnienie podstawowych pojęć i definicji bezpośrednio związanych z problemem głównym. Na początku przedstawiam treści dotyczące definiowania małżeństwa i rodziny. W dalszej części ukazuję teorie dotyczące małżeństwa. Przedstawione zostaną również rodzinne uwarunkowania percepcji małżeństwa młodzieży lubelskich uczelni w odniesieniu do syntezy badań własnych takich jak: typ rodzinny a wizja małżeństwa.

Małżeństwo i rodzina w świetle literatury

Rodzina to podstawowa komórka społeczna. Jest związkiem dwojga ludzi zwany małżeństwem. Kodeks rodzinny i opiekuńczy podaje ogólne informacje

dotyczące małżeństwa i rodziny, definiując małżeństwo jako akt prawny mający miejsce wówczas gdy kobieta i mężczyzna złożą oświadczenie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, że wstępują w związek małżeński (ślub cywilny) lub wtedy, gdy mężczyzna i kobieta zawierają związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu kościoła i w obecności duchownego oświadczą taką wolę (ślub konkordatowy) [KRiO 2014]. W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym nie ma ścisłej definicji rodziny, są natomiast informacje dotyczące macierzyństwa, ojcostwa, stosunku między rodzicami i dziećmi, władzy rodzicielskiej, pieczy zastępczej i kontaktów z dzieckiem [KRiO 2014].

Małżeństwo w ujęciu nauk społecznych oznacza trwały i legalny związek mężczyzny i kobiety, który stanowi podstawę rodziny i jest jedną z najważniejszych instytucji społecznych. W każdej kulturze stanowi ono instytucję o nieporównywalnej z innymi doniosłości społecznej, bowiem związek kobiety i mężczyzny wykracza poza sferę spraw osobistych i prywatnych, gdyż ma charakter publiczny i podlega prawom i zwyczajom wspólnoty. Ranga małżeństwa podkreślana jest przez trwałość związku, którego celem jest nade wszystko przysparzanie społeczeństwu nowych członków.

Małżeństwo jest instytucją powszechną i podstawową, ponieważ obejmuje każdego człowieka i przekracza sferę doczesności stanowiącej element pośredniczący między rzeczywistością ziemską i pozaziemską. Niezależnie od kultury małżeństwo cechuje reprodukcja biologiczna i uprawnienia seksualne małżonków, przekazywanie wartości kulturowych z pokolenia na pokolenie oraz przekazywanie dóbr materialnych. Małżeństwo jest: „związkiem, na mocy, którego zostaje nadane współmałżonkom prawo do współżycia seksualnego, dzieciom natomiast prawo do dziedziczenia dóbr materialnych i wartości kulturowych. Inaczej mówiąc, małżeństwo jest instytucją, za pomocą, której społeczeństwa zapewniają sobie zrodzenie i wychowanie następnych pokoleń oraz przekazanie im dziedzictwa materialnego i kulturowego” [Adamski 2004, s.38-39].

W ujęciu nauk społecznych określając małżeństwo podkreśla się społeczny charakter tej instytucji, który oznacza fakt powstania określonych stosunków społecznych pomiędzy osobami tworzącymi związek oraz między nimi i szerszymi grupami społecznymi. Małżeństwo nie jest jednolitą instytucją, gdyż społeczeństwo określa różne typy małżeństw, kształtowane przez różne czynniki. Typologia małżeństwa może być przeprowadzona na podstawie liczby partnerów w małżeństwie, zakresu wyboru małżonka, hierarchii prestiżu i władzy, dziedziczenia nazwiska, prestiżu bądź majątku oraz na podstawie miejsca zamieszkania po ślubie. Biorąc pod uwagę liczbę partnerów w małżeństwie wyróżnia się małżeństwa monogamiczne i poligamiczne. W sytuacji wyboru małżonka w ramach własnej zbiorowości mówi się o małżeństwach endogamicznych, a gdy następuje wybór w ramach różnych zbiorowości o małżeństwach egzo-

gamiczne. Uwzględniając hierarchię prestiżu i władzy wyróżnia się: małżeństwa patriarchalne (kiedy mąż-ojciec sprawuje władzę i cieszy się najwyższym autorytetem), małżeństwa matriarchalne (autorytet i władza należą do kobiety; żony-matki) oraz małżeństwa egalitarne (charakteryzują się równym podziałem władzy i obowiązków między mężem i żoną). Dziedziczenie nazwiska, prestiżu i majątku może następować z linii ojca i wtedy jest małżeństwo matrylinearne lub z linii matki wtedy jest małżeństwo matrylinearne. Podobnie rzecz ma się w przypadku miejsca zamieszkania po ślubie, jeśli para mieszka u domu męża, to jest to małżeństwo patrylokalne, natomiast, jeśli w domu żony matrylokalne [Adamski 2004, s.38-40].

Analizując małżeństwo w aspekcie jego trwania zwraca się uwagę na fazy rozwojowe, a po pojawieniu się dzieci mówi się o cyklach życia rodzinnego. W celu wyodrębnienia poszczególnych cykli bierze się pod uwagę relacje i stosunki wewnątrz małżeńskie, zrodzenie i wychowanie dzieci, budżet rodziny, liczbę i wiek dzieci oraz stan cywilny i rodzinny dzieci. Przyjmuje się następujący podział: a/ narzeczeni przed ślubem; b/ młodzi po ślubie, ale przed urodzeniem pierwszego dziecka; c/ małżonkowie z dziećmi do lat 6; d/ małżonkowie z dziećmi od lat 6 do 18; e/ małżonkowie mieszkający razem z dziećmi w wieku pozaszkolnym; f/ małżonkowie samotni z dziećmi usamodzielnionymi życiowo i rodzinnie, ale bezdzietnymi; g/ małżonkowie samotni z dziećmi usamodzielnionymi życiowo i rodzinnie i mającymi małe dzieci; h/ małżonkowie samotni, których dzieci mają dorastające już lub dorosłe dzieci oraz sytuację gdy jedno z małżonków jest owdowiałe, którego dzieci są usamodzielnione życiowo i rodzinnie, mają dorastające bądź dorosłe dzieci [Adamski 2004].

Łącząc rozwój rodziny z rozwojem jednostki, a także uczestnictwo w rodzinie pochodzenia i prokreacji wyróżnia się siedem faz, Pierwszą wyodrębnioną przez badaczkę fazą jest małżeństwo pierwotne bez dzieci (od zawarcia małżeństwa do momentu urodzenia pierwszego dziecka), kolejną fazą rodzicielska z małym dzieckiem (od urodzenia dziecka do chwili podjęcia przez nie obowiązku szkolnego), trzecia faza to faza rodzicielska z dzieckiem w okresie szkolnym (trwająca do okresu dorastania), następną fazą jest faza rodzicielska z dorastającym dzieckiem, kolejną fazą rodzicielska z jednym usamodzielnionym dzieckiem, a innymi pozostałymi z rodzicami, następną to faza małżeńska wtóra – po usamodzielnieniu się dzieci, czyli po odejściu ostatniego dziecka, ostatnią fazą jest faza małżeńska emerycka (po przejściu przynajmniej jednego współmałżonka na emeryturę) [Ziemska 1999, s.79-81].

Rodzinę (ang. *family*, fr. *famille*, niem. *Familie*, ros. *semia*) potocznie określa się mianem podstawowej komórki społeczeństwa. Jako mała grupa społeczna stanowi ona duchowe zjednoczenie szczupłego grona osób, skupionych we wspólnym ognisku domowym aktami wzajemnej pomocy i opieki. Oparta

jest na wierze w prawdziwą lub domniemaną łączność biologiczną, tradycję rodzinną i społeczną. Wśród innych grup rodzinę wyróżnia współwystępowanie następujących cech: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność, ciągłość biologiczna i wspólna kultura duchowa wyrastająca na gruncie miłości. Doniosłość rodziny dla każdego społeczeństwa zasadza się na dwóch podstawowych faktach, określanych jednocześnie podstawowymi funkcjami rodziny. Jest to jedyna grupa rozrodcza, co oznacza, że tylko rodzina rozmnaża się nie przez przyjmowanie członków z zewnątrz, lecz przez rodzenie dzieci. Utrzymuje, zatem ciągłość biologiczną społeczeństwa. Drugi fakt to, że ta wspólnota jest najważniejszą instytucją przekazującą podstawowy zrąb dziedzictwa kulturowego szerszych zbiorowości; w początkowym okresie życia człowieka rola ta wydaje się niezastąpiona [Adamski 2004, s.306].

Rodzina, z socjologicznego punktu widzenia, stanowi grupę złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeństwa oraz stosunkiem rodzice – dzieci. W związku z tym role poszczególnych członków są określane nie tylko przez wzajemne zaangażowanie, lecz również przez szersze zbiorowości. Ujęcie rodziny, jako instytucji społecznej rozumiane jest, jako pewne normy regulujące współżycie seksualne, wydawanie na świat dzieci i ich wychowanie oraz linie pokrewieństwa, dziedziczenia majątku i współdziałanie w ramach gospodarstwa domowego. Ponadto oznacza to jej formalne ustanowienie i funkcjonowanie według określonych norm społecznych w ramach danego systemu społecznej kontroli [Adamski 2004, s.306]. Rodzina jest instytucją, ale wielu autorów podkreśla, że jest wspólnotą oraz grupą nieformalną, która charakteryzuje się więziami uczuciowymi i stosunkami osobowymi.

Duchowy wymiar rodziny kształtuje zażyłość, poufność i płodność. Rodzinę, jako wspólnotę wyróżniają określone cechy: wypływa z natury ludzkiej, a nie jest dziełem umowy społecznej, wymaga od swoich członków integralnego zespolenia celów, działań i dążeń podejmowanych dobrowolnie, rządzi się miłością, daje swym członkom wiele radości i przyjemności wspólnotowych, a także uspoleczenia uczucia i dążenia swych członków. Każda rodzina posiada własną strukturę, czyli stale ramy, wewnątrz których przebiega życie i które tworzą: formy instytucjonalne tworzące małżeństwo i rządzące nim wzory wyboru współmałżonka, wiek uznany za odpowiedni do zawarcia małżeństwa, instytucjonalne formy zawarcia związku i jego ewentualne rozwiązania, liczba partnerów w małżeństwie, liczba pokoleń w rodzinie, wzory regulujące współżycie wewnątrz rodziny oraz wyznaczające hierarchię władzy i autorytetu, układ wzajemnie powiązanych ról małżonków i dzieci, struktura dziedziczenia majątku, władzy i nazwiska, cykle życia małżeńsko-rodzinnego oraz charakter źródła utrzymania rodziny i środowiska zamieszkania [Adamski 2004, s.307-308].

Biorąc pod uwagę typ organizacyjny wyróżnia się kilka rodzajów rodzin, są to: rodzina małżeńska (składająca się z męża i żony oraz ich dzieci), rodzina

poligamiczna (składa się z kilku związków małżeńskich połączonych w jedną zbiorowość rodzinną). rodzina poszerzona, wielopokoleniowa, duża (składa się z dwóch lub więcej rodzin nuklearnych podporządkowanych organizacyjnie jednemu kierownictwu rodzinnemu) oraz zmodyfikowana rodzina poszerzona, która stanowi związek rodzin nuklearnych częściowo od siebie zależnych. Innym kryterium podziału może być charakter źródła utrzymania i środowiska zamieszkania rodziny. Wśród nich wyróżnia się rodzinę chłopską, gdzie wyłącznym źródłem utrzymania jest gospodarstwo wiejskie; rodzinę robotniczą – gdzie źródłem utrzymania jest praca fizyczna najemna; rodzinę rzemieślniczą, w której źródłem utrzymania jest własny rzemieślniczy zakład pracy; rodzinę inteligencką, gdzie członkowie pracują umysłowo i uczestniczą w kulturze; rodzinę miejską, w której środowiskiem zamieszkania jest miasto i prowadzony jest miejski tryb życia oraz rodzinę wiejską, wyodrębnioną również na podstawie miejsca zamieszkania. Wśród typologii wyróżnić można również podział ze względu na jednolitość/niejednolitość grupy rodzinnej. Znajdują się tu cztery typy: rodzina pełna – składająca się z rodziców i ich potomstwa, rodzina zrekonstruowana, – kiedy przynajmniej jeden z rodziców nie jest związany biologicznie z dzieckiem i pełni rolę przybranego rodzica w stosunku do pasierba; rodzina adopcyjna, – kiedy to dziecko nie jest związane biologicznie z rodzicami, a na mocy formalnie przeprowadzonego przysposobienia staje się jej członkiem oraz rodzina zastępcza – gdzie obowiązki opiekuńczo-wychowawcze sprawują osoby spokrewnione lub niespokrewnione z dzieckiem. Bardziej ogólnie można mówić również o pewnych odstępstwach od tradycyjnej rodziny. Do takich rodzin zaliczyć można rodzinę adopcyjną, zrekonstruowaną czy zastępczą, które wcześniej zostały omówione, rodzinę dysfunkcyjną, która nie realizuje społecznie określonej roli rodzicielskiej lub redefiniuje tę rolę w sposób niebudzący społecznej akceptacji, czyli nie wypełnia należycie jednej lub wielu funkcji. Niewydolność funkcji rodzinnych związana być może z trudnymi warunkami społeczno-ekonomicznymi i kulturowymi, uzależnieniami, zaburzoną strukturą rodziny lub niskimi kompetencjami rodzicielskimi. Innym typem rodzin może być rodzina migracyjna, czyli rodzina rozłączona z powodu migracji zagranicznej rodzica lub obojga rodziców. Kolejnym typem jest rodzina niepełna. Jest to szeroko rozumiany typ, gdzie matka lub ojciec samotnie wychowują dziecko lub dzieci, bez udziału lub przy ograniczonym udziale współmałżonka. Rodzina ryzyka to kolejny typ, charakteryzujący się tworzeniem i warunkowaniem istnienia społeczeństwa ryzyka, charakterystycznego dla cywilizacji zachodnioeuropejskiej przełomu II i III tysiąclecia. Ryzyko rozumiane jest, jako sytuacja, w której podejmowanie działań nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Kolejnym typem jest rodzina toksyczna, czyli rodzina dysfunkcyjna o charakterystycznych cechach. Toksyczność oznacza emocjonalne wyniszczenie jej członków i wiąże się z występowaniem z pewną częstotliwością, co najmniej jednego z rodzajów przemocy lub zaniedbywania [Adamski 2004, s. 307-320].

Reasumując należy stwierdzić, że określenia małżeństwa i rodziny są liczne, poza tym bardzo rozbudowane i uwzględniają różne aspekty. Liczne badania nad małżeństwem i rodziną oraz wielość definicji doprowadziły do wyłonienia różnych teorii dotyczących funkcjonowania rodziny. Najbardziej znane to teorie: interakcyjna, strukturalno-funkcjonalna, sytuacyjna, instytucjonalna i rozwojowa. W teorii interakcyjnej rodzinę pojmuje się, jako jedność, czyli jako całość złożoną z wywierających na siebie wpływ, dokonywany przez realizację ról bazujących na normach, które jednostka identyfikuje z normami swoich grup odniesienia, czyli na przykład z rodziną rozszerzoną. Pojęciami ją opisującymi są spójność, stabilność, solidarność, porządek oraz względna stałość. Integracja ma przede wszystkim znaczenie dla egzystencji rodziny i w większości przypadków pozostaje w zależności i jest wspierana przez środowisko, w którym rodzina żyje. Teoria strukturalno-funkcjonalna traktuje rodzinę, jako podsystem społeczny, który jest podporządkowany systemowi całościowemu. W ramach tej teorii analizuje się rolę każdego członka rodziny oraz układ ról, który umożliwia funkcjonowanie rodziny i systemu całościowego. Oczekiwania wobec rodziny dotyczą reprodukcji i konformizmu wobec norm społecznych, czyli socjalizacji członków zgodnie z istniejącymi ustaleniami społecznymi. Rodzina ofiarowuje członkom formowanie osobowości, zdobywanie statusu oraz wsparcie emocjonalne. Kolejna socjologiczna teoria nazwana została sytuacyjną i traktuje rodzinę, jako pewną sytuację społeczną wyznaczającą zachowanie jej członków, gdzie bada się jej odniesienie do środowiska i warunków zewnętrznych. Natomiast w teorii instytucjonalnej rodzina traktowana jest, jako instytucja historyczna, w której kształtuje się pewien system wartości i potrzeb ludzkich, w której też spełniane są określone zadania, chociażby ekonomiczne czy prokreacyjne. Rodzina ma za zadanie zaspokoić owe potrzeby, natomiast formy zaspokojenia zależne są od wpływów środowiska kulturowego. Ostatnią teorią wyłonioną przez socjologów jest teoria rozwojowa, w której rodzina traktowana jest, jako pewnego rodzaju pole interakcji przybierającej określone formy, w zależności od cykli życia jej członków. Ponadto pełnione role ulegają zmianie razem ze zmianą ich wieku i składem rodziny, ich strukturą i zmiennością ról w rodzinie pochodzenia i w rodzinie prokreacji [Janke 1998, s. 23-24].

Uwarunkowania percepcji małżeństwa i rodziny w świetle badań własnych

Badaniami empirycznymi dotyczącymi uwarunkowań percepcji małżeństwa i rodziny objęto młodzież akademicką, a próba badawcza obejmowała 150 osób, z czego 54,67% respondentów to kobiety, natomiast 45,33% mężczyźni. Młodzież, która wzięła udział w badaniu, była na różnych poziomach edukacji. Szczególną uwagę zwrócono na dobór grupy względem lubelskich uczelni. Proporcje, jakie

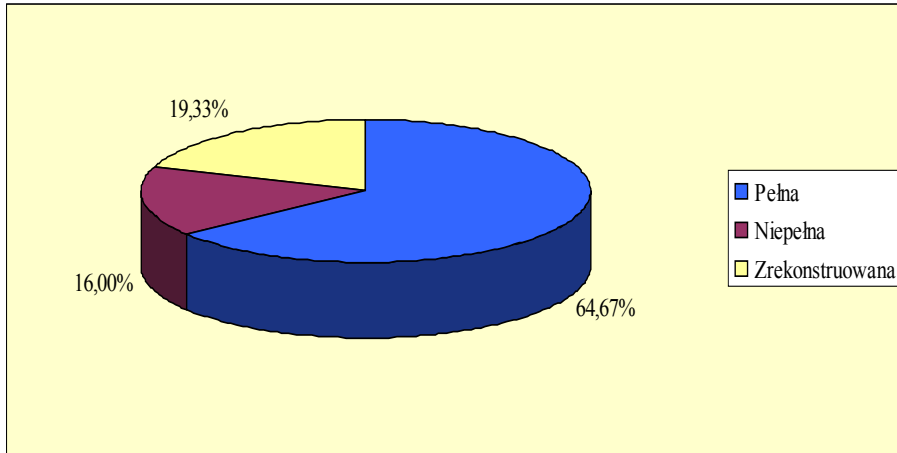
zostały zachowane (po ok. 20%) dotyczyły lubelskich uczelni (Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Uniwersytet Medyczny, Politechnika Lubelska i Uniwersytet Przyrodniczy). Interesujący był rozkład respondentów ze względu na miejsce zamieszkania. Najwięcej młodzieży akademickiej pochodzi z obszarów wiejskich (38,67%), dużą grupę stanowią ankietowani mieszkający w mieście do 20 tysięcy mieszkańców (34,67%), 16,00% studentów zamieszkuje miasto od 20 do 100 tysięcy, a w mieście ponad 100 tysięcy mieszkańców zamieszkuje co dziesiąty respondent (10,7%) respondentów [Biorąc pod uwagę liczbę rodzeństwa w rodzinach respondentów, że największa liczba ankietowanych posiada jedno rodzeństwo (44,00%), dwoje rodzeństwa ma 30,67% osób badanych, nie posiada rodzeństwa 14,00% , troje i więcej rodzeństwa ma 11,33 respondentów]. Kolejną braną pod uwagę zmienną był typ rodziny [Spośród respondentów 64,67% to osoby pochodzące z rodzin pełnych. Natomiast 19,33% stanowią osoby z rodzin zrekonstruowanych, gdzie jedno lub oboje małżonków żyli wcześniej w innym związku. Zaledwie 16,00% to osoby pochodzące z rodzin niepełnych, gdzie jedno z małżonków odeszło bądź nie żyje] oraz sytuacja rodzinna [Duży procent studentów (71,33%) uważa, że ich sytuacja rodzinna jest dobra. Bardzo dobrą sytuację rodzinną ma 15,33% ankietowanych, natomiast 13,33% respondentów uważa, że ich sytuacja rodzinna jest zła]. Biorąc pod uwagę autodeklarację religijną wyniki badań wykazały, że większość studentów z lubelskich uczelni to osoby wierzące (41,33%) i głęboko wierzące (21,33%), prawie co czwarty badany (24,00%) jest niezdecydowany religijnie, ale przywiązany do tradycji religijnych. Natomiast 8,00% ankietowanych jest obojętnych na sprawy religii, a 5,3% deklaruje się jako niewierzący.

Typ rodzinny, z jakiej pochodzą osoby badane ukazuje wykres numer 1. Spośród respondentów 64,67% to osoby pochodzące z rodziny pełnej, a 19,33% stanowią osoby z rodzin zrekonstruowanych, gdzie jedno lub oboje małżonków żyli wcześniej w innym związku. Zaledwie 16,00% to osoby pochodzące z rodzin niepełnych, gdzie jedno z małżonków odeszło bądź nie żyje.

Rodzina pochodzenia

W pierwszej kolejności warto określić, jakie znaczenie domu rodzinnego ma badana młodzież akademicka ze względu na typ rodziny. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że w większości respondentów typu rodziny pełnej (35,05%) i niepełnej (41,67%) uważa, że dom rodzinny jest miejscem gdzie mnie kochają i rozumieją gdzie jest mi najlepiej. W przeciwieństwie do studentów z rodzin zrekonstruowanych gdzie większość (58,62%) sądzi, że dom rodzinny jest miejscem, gdzie wyłącznie jadą i śpią.

Wykres 1. Odsetki respondentów poszczególnych typów rodziny w badanej populacji

Źródło: Opracowanie własne.

Atmosfera jaka występuje w domu jest kluczowym elementem funkcjonowania rodziny. Kolejne pytanie jakie zostało zadane ankietowanym właśnie tego dotyczy. Według (19,07%) młodzieży akademickiej wzrastającej w rodzinie pełnej ważną atmosferą w domu rodzinnym jest poczucie wzajemnej odpowiedzialności jak również umiejętność przebaczenia. Zaś 25,00% respondentów z rodziny niepełnej wskazuje wzajemny szacunek. Natomiast poczucie wzajemnej odpowiedzialności jest istotne w tworzeniu atmosfery rodzinnej dla 24,14% ankietowanych [Dane nie sumują się, do 100%, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź].

Rodzice są pierwszymi autorytetami w odniesieniu do roli matki, ojca jak zarówno żony i męża. Następne pytanie jakie postawione zostało młodzieży akademickiej dotyczy oceny małżeństwa rodziców. 35,05% ankietowanych z rodzin pełnych uważa, że małżeństwo ich rodziców jest szczęśliwe. Tego samego zdania jest 34,48% badanych z rodziny zrekonstruowanej. Natomiast 41,67% studentów wskazało, że małżeństwo rodziców jest raczej szczęśliwe.

W badaniach gotowości zawarcia związku małżeńskiego w większości ankietowanych z poszczególnych typów rodziny wskazało przygotowanie do założenia domu rodzinnego [Przygotowanie do założenia domu rodzinnego deklaruje: 50,52% młodzieży z rodziny pełnej, 33,33% z rodziny niepełnej i 34,48% zrekonstruowanej]. Wierność małżeńska u studentów z rodziny pełnej (23,20%) jest najważniejszą wartością. Zaś (22,92%) respondentów niepełnych domów

wskazało dzieci za największą wartość życia rodzinnego. Natomiast młodzież akademicka z rodziny zrekonstruowanej w tej samym odniesieniu procentowym (17,24%) za najważniejsze wartości wskazało: współmałżonka, dzieci, majątek i dostatnie życie [Dane nie sumują się, do 100%, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź].

Analiza danych w odniesieniu do celów i zdań małżeństwa wskazuje, że badań studenci rodzin pełnych wskazali 23,30% zrodzenie i wychowanie potomstwa, w odróżnieniu do rodzin niepełnych gdzie respondenci (22,92%) zaznaczyli wzajemną miłość. Wzajemną pomoc jak i miłość w 17,24% wskazali badań rodzin zrekonstruowanych [Dane nie sumują się, do 100%, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź].

W badaniach dotyczących ilości rodzeństwa wszystkie osoby badane w większości bez względu na typ rodziny wskazało chęć posiadania jednego dziecka. Niepokojące natomiast ukazało się również to że studenci z rodzin niepełnych (4,47%) jak i zarówno zrekonstruowanych (3,45%) nie chce posiadać potomstwa. 27,84% młodzieży akademickiej pochodzących z rodzin pełnych określa znaczenie „małżeństwa jako sakramentu” jako zaproszenie Boga do małżeństwa i rodziny. Natomiast badani z rodzin niepełnych (37,50%) i 31,03% z zrekonstruowanych definiuje sakrament małżeństwa jako łaskę otrzymaną od Chrystusa.

Analiza danych z uwzględnieniem typu rodzin w odniesieniu do tego co jest konieczne do zawarcia małżeństwa ukazuje że 48,45% badanych z rodziny pełnej jak i 48,28% zrekonstruowanej zaznaczyło w większości tylko ślub kościelny. Natomiast 33,33% ankietowanych z rodzin niepełnych uważa, że żaden ślub nie jest potrzebny do zawarcia związku małżeńskiego. Z badań wynika, że 36,60% ankietowanych z rodzin pełnych w większości wskazało troskę o współmałżonka i dzieci za pożądane cechy partnera małżeńskiego, studenci w 29,17% z rodzin niepełnych również zgadza się z tą opinią. Zaś badań z rodzin zrekonstruowanych (20,69%) wskazało wierność. Również duża liczba respondentów z rodziny niepełnej (10,42%), zrekonstruowanej (10,34%) wskazało że umiejętność zaspokojenia potrzeb seksualnych jest ważna u partnera [Dane nie sumują się, do 100%, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź.]. W badaniach zwrócono uwagę na poglądy dotyczące posiadania potomstwa. Większość respondentów wskazało, że brak potomstwa będzie skutkowało negatywnymi skutkami dla trwałości związku.

Kolejne badane zagadnienie dotyczyło wierności małżeńskiej. Ze względu na typ rodziny, zarówno w rodzinach pełnych (77,32%) jak i zrekonstruowanych (65,52%) wskazano że wierność w małżeństwie jest bardzo istotna. 45,83% badanych z rodzin niepełnych natomiast sądzi że jest raczej ważna. 40,21% młodzieży akademickiej z rodziny pełnej wskazało osłabienie miłości za pow-

ód konfliktów i nieporozumień w małżeństwie. Zaś 41,67% ankietowanych z rodziny niepełnej twierdzi, że powodem nieporozumień i konfliktów jest lekceważenie obowiązków małżeńskich. Natomiast 27,59% respondentów z rodzin zrekonstruowanych sądzi, że osoby trzecie mają wpływ na nieporozumienia panujące w rodzinie. Gdy pojawią się trudności w życiu małżeńskim większość ankietowanych z poszczególnych typów rodziny jak: rodziny pełnej (62,89%), niepełnej (41,67%) i zrekonstruowanej (51,72%) chce pokonać trudności i pozostać w małżeństwie. [Gumińska 2013, s. 136-190].

Zakończenie

Zadając sobie pytanie czy typ rodziny jest znacząco różniący w postrzeganiu rodziny- potwierdza się w odniesieniu do przeprowadzonych badań wśród młodzieży studiującej. Znaczące różnice występowały w udzielonych odpowiedziach respondentów m.in. znaczenie domu rodzinnego, atmosfery rodzinnej, wartości, znaczeniu „Małżeństwa, jako sakramentu” jak również konieczność zawarcia związku małżeńskiego. W odniesieniu do oceny małżeństwa rodziców, przygotowania do założenia własnego domu, celów i zadań rodziny, ilości potomstwa, trudności w małżeństwie i wierności występują niewielkie różnice. Część z poglądów na temat konfliktów i nieporozumień w rodzinie, cech partnera, braku posiadania dzieci jest zbliżona.

Poglądy jak również wiedza na temat małżeństwa młodzieży akademickiej jest kształtowana pod wpływem: rodziny, uczelni, Kościoła i mass mediów. Siła oddziaływania jest zróżnicowana. Szczególnie znacząco w tym obszarze odgrywa rola rodziny, ze względu na bliskość emocjonalną, wpływ wychowawczy jak również bezpośredniość relacji członków rodziny.

Bibliografia

- Adamski F. (2004), *Małżeństwo* [w:] *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. III, pod red. T. Pilcha, Warszawa.
- Gumińska I. (2013), „Środowiskowe uwarunkowania percepcji małżeństwa i rodziny młodzieży akademickiej” Lublin
- Janke A.W. (1998), S. Kawula, *Polimorficzność i komplementarność badań nad współczesną rodziną* [w:] S. Kawula, J. Brągiel, A. W. Janke, *Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki*, Toruń
- Ziemska M. (1999), *Zmiany w relacjach małżeńskich w cyklu życia rodziny* [w:] *Rodzina współczesna*, pod red. M. Ziemskiej, Warszawa
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy [w:] <http://kodeks-cywilny.org/kodeks-rodzinny-i-opiekunczy/> [styczeń 2014]